

บทที่ 5

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการมีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพเกษตรสมัยใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยจากการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพเกษตรสมัยใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

5.1.1 ผลการศึกษาเอกสาร งานวิจัยและสังเคราะห์องค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง (Documentary Study) การมีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพเกษตรสมัยใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร งานวิจัยและสังเคราะห์องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องพบว่าองค์ประกอบย่อยของรูปแบบการมีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพเกษตรสมัยใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน ได้แก่ 1)การระดมความคิด 2)การร่วมวางแผน 3)การร่วมลงมือทำ 4)การร่วมติดตามประเมินผล และ 5)การรับประโยชน์ร่วมกัน ด้านทักษะชีวิตและอาชีพเกษตรสมัยใหม่ ได้แก่ 1)การสร้างสัมพันธ์กับบุคคลอื่น 2)การแก้ปัญหา 3)การสื่อสาร 4)การตัดสินใจ 5)การคิดอย่างมีวิจารณญาณ 6)การริเริ่มสร้างสรรค์ ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี 7)การตระหนักรู้ในตนเอง และ 8)การจัดการอารมณ์

5.1.2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพเกษตรสมัยใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้สำรวจความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 388 โรงเรียน มีผู้ให้ข้อมูล โรงเรียนละ 5 คนประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน1 คน ครู จำนวน 1 คน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 1 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 1 คน ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ทั้งสิ้น 1,940 ฉบับ ได้รับกลับคืนและมีความสมบูรณ์ 1,575 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.19 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นโดยใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) ดังแสดงในตารางที่ 5.1

ตารางที่ 5.1

ผลการสำรวจสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมกับชุมชน เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพเกษตรสมัยใหม่

ข้อ	คุณภาพชีวิต	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	
ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน		2.69	0.39	ปานกลาง	4.72	0.38	มากที่สุด	0.75
1.	การระดมความคิด	2.74	0.42	ปานกลาง	4.75	0.43	มากที่สุด	0.73
1.1	ชุมชนและท่านร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาโรงเรียน	2.78	0.42	ปานกลาง	4.69	0.46	มากที่สุด	0.69
1.2	ชุมชนและท่านร่วมกันกำหนดภาพความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียน	2.64	0.41	ปานกลาง	4.78	0.42	มากที่สุด	0.81
1.3	ชุมชนและท่านได้ประชุมระดมความคิดเห็นในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนสม่ำเสมอ	2.79	0.42	ปานกลาง	4.77	0.42	มากที่สุด	0.71
2.	การร่วมวางแผน	2.69	0.44	ปานกลาง	4.71	0.40	มากที่สุด	0.75
2.1	ชุมชนหรือท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย	2.64	0.48	ปานกลาง	4.86	0.35	มากที่สุด	0.84
2.2	ชุมชนหรือท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนหรือเสนอแนวทางการดำเนินงาน	2.65	0.48	ปานกลาง	4.88	0.45	มากที่สุด	0.84
2.3	ชุมชนหรือท่านมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาและเสนอความต้องการ	2.87	0.34	ปานกลาง	4.71	0.32	มากที่สุด	0.64
2.4	ชุมชนหรือท่านมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ความต้องการ	2.67	0.43	ปานกลาง	4.37	0.42	มาก	0.64
2.5	ชุมชนหรือท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร กิจกรรมหรือโครงการ	2.64	0.48	ปานกลาง	4.71	0.45	มากที่สุด	0.78
3.	การร่วมลงมือทำ	2.61	0.46	ปานกลาง	4.55	0.45	มากที่สุด	0.74
3.1	ชุมชนหรือท่านมีส่วนร่วมในการนำกิจกรรมหรือโครงการไปปฏิบัติ	2.66	0.47	ปานกลาง	4.27	0.41	มาก	0.61
3.2	ชุมชนหรือท่านมีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมในการจัดหา และสนับสนุนเงินทุน วัสดุอุปกรณ์ สถานที่ และแรงงาน	2.66	0.4	ปานกลาง	4.71	0.42	มากที่สุด	0.77
3.3	ชุมชนหรือท่านมีส่วนร่วมในการกำกับดูแลการดำเนินงาน	2.51	0.5	ปานกลาง	4.67	0.52	มากที่สุด	0.86

(ต่อ)

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

ข้อ	คุณภาพชีวิต	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	
4.	การร่วมติดตามประเมินผล	2.59	0.55	ปานกลาง	4.84	0.34	มากที่สุด	0.87
4.1	ชุมชนหรือท่านมีส่วนร่วมในการนิเทศติดตามผลการจัดการศึกษา	2.46	0.72	ปานกลาง	4.86	0.35	มากที่สุด	0.98
4.2	ชุมชนหรือท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดการศึกษา	2.59	0.49	ปานกลาง	4.91	0.24	มากที่สุด	0.90
4.3	ชุมชนหรือท่านมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ผลการประเมินการจัดการศึกษา	2.73	0.45	ปานกลาง	4.74	0.44	มากที่สุด	0.74
5.	การรับประโยชน์ร่วมกัน	2.84	0.35	ปานกลาง	4.73	0.34	มากที่สุด	0.67
5.1	ชุมชนหรือท่านมีส่วนร่วมในการร่วมรับประโยชน์จากการศึกษาที่จัดขึ้น	2.81	0.33	ปานกลาง	4.44	0.24	มาก	0.58
5.2	ชุมชนหรือท่านมีส่วนร่วมในการชื่นชมผลสำเร็จของโรงเรียนร่วมกัน	2.82	0.34	ปานกลาง	4.84	0.54	มากที่สุด	0.72
5.3	ชุมชนหรือท่านมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์เผยแพร่กิจกรรมการเรียนรู้ / โครงการต่าง ๆ	2.88	0.39	ปานกลาง	4.91	0.24	มากที่สุด	0.70
ด้านทักษะชีวิตและอาชีพเกษตรสมัยใหม่								
1.	ด้านการสร้างสัมพันธ์กับบุคคลอื่น	2.63	0.44	ปานกลาง	4.87	0.44	มากที่สุด	0.85
1.1	การเข้าใจมุมมองหรือความคิดคนอื่น	2.87	0.34	ปานกลาง	4.84	0.63	มากที่สุด	0.69
1.2	การรับรู้อารมณ์หรือความรู้สึกของผู้อื่น	2.53	0.49	ปานกลาง	4.99	0.24	มากที่สุด	0.97
1.3	การใช้คำพูดและแสดงออกในการสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตนเอง	2.59	0.41	ปานกลาง	4.74	0.54	มากที่สุด	0.83
1.4	การรับรู้ความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของผู้อื่น	2.57	0.49	ปานกลาง	4.94	0.44	มากที่สุด	0.92
1.5	การวางตัวได้ถูกต้องเหมาะสมในสถานการณ์ต่างๆ	2.60	0.49	ปานกลาง	4.85	0.36	มากที่สุด	0.87
2.	ด้านการแก้ปัญหา	2.68	0.45	ปานกลาง	4.70	0.40	มากที่สุด	0.75
2.1	การค้นหาวិเคราะห์ และประเมินข้อมูลด้านการเกษตร	2.73	0.44	ปานกลาง	4.83	0.46	มากที่สุด	0.77
2.2	การประเมินและจัดการปัญหา	2.77	0.42	ปานกลาง	4.81	0.31	มากที่สุด	0.74
2.3	การระบุปัญหาและการแก้ปัญหา	2.64	0.48	ปานกลาง	4.55	0.37	มากที่สุด	0.72
2.4	การกำหนดเป้าหมายหรือการคาดการณ์	2.61	0.41	ปานกลาง	4.85	0.39	มากที่สุด	0.86
2.5	การวางแผนอย่างเป็นระบบ	2.64	0.48	ปานกลาง	4.45	0.46	มาก	0.69

(ต่อ)

ตารางที่ 5.1(ต่อ)

ข้อ	คุณภาพชีวิต	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	
3. ด้านการสื่อสาร		2.57	0.48	ปานกลาง	4.58	0.41	มากที่สุด	0.78
3.1	การแสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างชัดเจน	2.50	0.5	ปานกลาง	4.61	0.36	มากที่สุด	0.84
3.2	การแสดงออกถึงความต้องการของตนเอง	2.55	0.5	ปานกลาง	4.77	0.46	มากที่สุด	0.87
3.3	การแสดงความคิดเห็น	2.41	0.49	ปานกลาง	4.64	0.31	มากที่สุด	0.93
3.4	การเจรจาต่อรองกับผู้อื่น	2.64	0.48	ปานกลาง	4.35	0.36	มาก	0.65
3.5	การช่วยเหลือหรือการปฏิเสธ	2.77	0.42	ปานกลาง	4.54	0.54	มากที่สุด	0.64
4. ด้านการตัดสินใจ		2.80	0.39	ปานกลาง	4.79	0.34	มากที่สุด	0.71
4.1	การกำหนดทางเลือกการกระทำของตนเอง	2.71	0.45	ปานกลาง	4.65	0.24	มากที่สุด	0.72
4.2	การประเมินทางเลือกเพื่อตัดสินใจ	2.86	0.34	ปานกลาง	4.94	0.32	มากที่สุด	0.73
4.3	การประเมินผลที่ได้จากการตัดสินใจ	2.77	0.44	ปานกลาง	4.91	0.34	มากที่สุด	0.77
4.4	การเลือกทางที่ถูกต้องเหมาะสม	2.86	0.34	ปานกลาง	4.64	0.44	มากที่สุด	0.62
5. ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ		2.81	0.40	ปานกลาง	4.86	0.30	มากที่สุด	0.73
5.1	การรู้จักแยกแยะข้อมูลข่าวสารปัญหาและสถานการณ์เกี่ยวกับการเกษตร	2.84	0.37	ปานกลาง	4.74	0.24	มากที่สุด	0.67
5.2	การประเมินสถานการณ์รอบตัวด้วยหลักเหตุผลและข้อมูลที่ถูกต้อง	2.73	0.42	ปานกลาง	4.84	0.38	มากที่สุด	0.77
5.3	การรับรู้ปัญหาสาเหตุของปัญหาหาทางเลือกและตัดสินใจ	2.77	0.46	ปานกลาง	4.91	0.34	มากที่สุด	0.77
5.4	การแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์	2.88	0.34	ปานกลาง	4.94	0.24	มากที่สุด	0.72
6. ด้านการริเริ่มสร้างสรรค์ ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี		2.90	0.38	ปานกลาง	4.74	0.45	มากที่สุด	0.64
6.1	การกำหนดเป้าหมายได้ชัดเจนสมมูลบนฐานความสำเร็จตามเกณฑ์ที่กำหนด	2.86	0.31	ปานกลาง	4.74	0.54	มากที่สุด	0.66
6.2	การจัดการให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการทำงาน	3.00	0.32	ปานกลาง	4.85	0.36	มากที่สุด	0.62
6.3	การกำกับติดตามจำแนกวิเคราะห์และจัดเรียงลำดับความสำคัญ	2.86	0.54	ปานกลาง	4.71	0.48	มากที่สุด	0.65
6.4	การคิดค้นหาแนวทางพัฒนาการเกษตรให้ทันการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ	2.87	0.34	ปานกลาง	4.67	0.42	มากที่สุด	0.63
7. ด้านการตระหนักรู้ในตนเอง		2.73	0.46	ปานกลาง	4.54	0.43	มากที่สุด	0.66
7.1	การรู้จักความถนัดความสามารถจุดเด่นจุดด้อยของตนเอง	2.84	0.44	ปานกลาง	4.72	0.52	มากที่สุด	0.66

(ต่อ)

ตารางที่ 5.1(ต่อ)

ข้อ	คุณภาพชีวิต	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	
7.2	การเข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคล	2.71	0.45	ปานกลาง	4.47	0.32	มาก	0.65
7.3	การยอมรับเห็นคุณค่าและภาคภูมิใจ ตนเองและผู้อื่น	2.73	0.46	ปานกลาง	4.37	0.46	มาก	0.60
7.4	การมีเป้าหมายในชีวิตและมีความ รับผิดชอบ	2.64	0.48	ปานกลาง	4.61	0.43	มากที่สุด	0.75
8.	ด้านการจัดการอารมณ์	2.83	0.37	ปานกลาง	4.64	0.46	มากที่สุด	0.64
8.1	การรู้สาเหตุของความเครียด	2.73	0.45	ปานกลาง	4.67	0.47	มากที่สุด	0.71
8.2	การรู้วิธีการควบคุมอารมณ์และ ความเครียด	2.83	0.34	ปานกลาง	4.63	0.41	มากที่สุด	0.64
8.3	การรู้วิธีผ่อนคลายอารมณ์ของตนเอง	2.87	0.33	ปานกลาง	4.65	0.47	มากที่สุด	0.62
8.4	การหลีกเลี่ยงและปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ที่ก่อให้เกิดอารมณ์ไม่พึงประสงค์	2.87	0.34	ปานกลาง	4.62	0.48	มากที่สุด	0.61
	โดยรวม	2.72	0.33	ปานกลาง	4.72	0.41	มากที่สุด	0.73

จากตารางที่ 5.1 พบว่า สภาพปัจจุบันการมีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพเกษตรกรสมัยใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.72$, S.D.=0.33) มีสภาพที่พึงประสงค์การมีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพเกษตรกรสมัยใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.72$, S.D.=0.41) และมีความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพเกษตรกรสมัยใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมเท่ากับ 0.73 ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีอัตราการเปลี่ยนแปลงในเชิงพัฒนาการจากสภาพปัจจุบันไปยังสภาพที่พึงประสงค์คิดเป็นร้อยละ 73

5.1.3 ผลการศึกษาพหุกรณี (Multi-case Study) เกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการมีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพเกษตรกรสมัยใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผู้วิจัย ได้ศึกษาหน่วยงานที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ เป็นสถานศึกษา จำนวน 4 แห่ง มีการดำเนินการตามองค์ประกอบที่กำหนดสรุปได้ดังนี้

1. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ตำบลสุรนารี อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา เป็นหน่วยงานที่ผลิตนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี โท เอก จากการที่ผู้วิจัยได้เข้าศึกษาดูงาน พบปะสนทนากับคณบดี บุคลากรในสำนักเทคโนโลยีการเกษตรพบว่า การบริหารจัดการองค์กรมีการดำเนินการที่มีส่วนสัมพันธ์ กับองค์ประกอบรูปแบบการมีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อส่งเสริม

ทักษะชีวิตและอาชีพสมัยใหม่ ในสำนักเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยสุรนารี ประกอบด้วย 4 ภาควิชา คือ พืช สัตว์ อาหาร และชีวภาพ มีอาจารย์ปฏิบัติการสอนรวม 40 คน อาจารย์ทุกคนทุกสาขาวิชาจะระดมช่วยกันหมดตามความรู้ความสามารถของแต่ละคน อาจารย์ทุกคนจะมาถามที่วิจัยของตนเอง โดยทุกคนจะมุ่งที่งานวิจัยอย่างเดียวไม่เกี่ยวกับเอกสาร การดำเนินการจะเทียบเท่ากับภาควิชาฟาร์มของมหาวิทยาลัย มุ่งสร้างกำไรธุรกิจโดยมหาวิทยาลัยจะช่วยดูแล มีการจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับงานธุรกิจ อบรมเกี่ยวกับวิชาชีพ มีการติวกับเกษตรกรที่สนใจโดยตรง ติวกับสมาคมต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การให้สมาชิกได้รับผลประโยชน์มากที่สุด ในการดำเนินงานเกษตรกรผู้สนใจ หรือกลุ่มเกษตรกรที่สนใจในงานวิจัยของอาจารย์แต่ละเรื่องนั้น จะเข้าร่วมอบรมหารือวางแผนในการปฏิบัติ และดำเนินงานร่วมกันเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จของงานเป็นหลัก โดยทุกคนร่วมคิดร่วมวางแผนร่วมลงมือทำ ร่วมติดตามผลประเมินผลและรับประโยชน์ร่วมกัน ที่สำคัญอย่างหนึ่งในแต่ละกลุ่มจะมีการติดต่อประสานงานกัน เพื่อให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันซึ่งถือว่าเป็นเรื่องสำคัญยิ่งเรื่องหนึ่งในการที่จะนำพาให้กิจการ กิจกรรมของตนเองและกลุ่มบรรลุเป้าหมายวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งเอาไว้

2. วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีมหาสารคาม ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม เป็นหน่วยงานที่ผลิตนักเรียนนักศึกษา ในระดับ ปวช. ปวส. และปริญญาตรี จากการที่ผู้วิจัยได้เข้าศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลต่าง ๆ จากฝ่ายบริหาร คือ รองผู้อำนวยการวิทยาลัยทำให้ทราบว่าวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีมหาสารคามเป็นสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติเป็นเลิศในการบริหารจัดการในด้านต่าง ๆ จากการประกวดสถานศึกษาดีเด่น 50 กว่าวิทยาลัยวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีมหาสารคามชนะเลิศ 2 ปีซ้อน เริ่มจากปี 2554 เป็นต้นมา และเป็นแชมป์มาตลอดระยะเวลา 50 ปี โดยอาศัยหลักการบริหารจัดการโดยชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ประชาชน ชุมชน เกษตรกรผู้นำชุมชน ส่วนราชการต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการเรียนรู้นจนประสบผลสำเร็จสู่การเป็นวิทยาระดับประเทศ ผู้ปกครองเกษตรกรที่เข้ามามีส่วนร่วมกับทางวิทยาลัยประสบผลสำเร็จในการประกอบอาชีพ โดยยึดหลักการระดมความคิด ร่วมวางแผน ร่วมลงมือทำ ร่วมติดตามผลประเมินผล และที่สำคัญร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นในทุก ๆ ด้าน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การเกษตรสมัยใหม่และการประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้อย่างเป็นรูปธรรม โดยมีรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา นักเรียน ชุมชน หน่วยงานต่าง ๆ ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในทุก ๆ ด้าน

3. โรงเรียนบ้านโพนนาตาล ตำบลนาทัน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งอยู่ระหว่างชุมชน 2 หมู่บ้าน คือบ้านโพน และ บ้านนาตาลเป็นโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล ถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นโรงเรียนที่อยู่ในถิ่นทุรกันดารติดเชิงเขาภูพาน จากที่ผู้วิจัยได้เข้าไปศึกษาดูงานและพบปะแลกเปลี่ยนรู้ในด้านต่าง ๆ กับผู้บริหารสถานศึกษา ทำให้ทราบถึงความเป็นมาของสถานศึกษา

แห่งนี้ จากสถานศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ในด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ เนื่องจากสภาพแวดล้อมองค์ประกอบหลาย ๆ อย่าง ที่ยังไม่สามารถนำมาบูรณาการให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ให้บรรลุวัตถุประสงค์เป้าหมายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการได้ ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2549 ผู้บริหารคนปัจจุบันได้ย้ายมาดำรงตำแหน่งที่โรงเรียนบ้านโจดนาตาล ผู้บริหารพอจะทราบถึงสภาพปัญหาต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนประสบอยู่ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาความยากจนขาดแคลน บิดามารดาไม่ได้อยู่เลี้ยงดูลูก ๆ ค่านิยมในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนต่อ ยาเสพติด การจัดการเรียนการสอนซึ่งทุกปัญหาล้วนมีมานาน ผู้บริหารได้ประชุมหารือกับคณะครู บุคลากรทางการศึกษา เพื่อร่วมระดมความคิดร่วมวางแผนแก้ไขปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะเรื่องการจัดการเรียนการสอน การขาดเรียนของนักเรียน เพื่อให้ได้ข้อสรุปร่วมกัน จากนั้นได้ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน เพื่อร่วมระดมความคิดวางแผน ร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่โรงเรียนประสบอยู่ นอกจากนี้ยังได้ระดมขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการต่าง ๆ เอกชน ตลอดจนผู้มีจิตศรัทธาทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นนักการเมืองในระดับท้องถิ่น ในระดับชาติ ซึ่งได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนเป็นอย่างดี สร้างความมั่นใจให้กับชุมชน และนักเรียน โดยเน้นหนักที่ตัวนักเรียน เพราะชุมชนผู้ปกครองมีปัญหาเรื่องยาเสพติดมาก ผู้ปกครอง ครอบครัวยึดติดอยู่กับเด็กนักเรียนอยู่ตามลำพัง พี่ดูแลน้องญาติ ๆ ช่วยกันดูแล เริ่มต้นที่การบริหารจัดการเรื่องอาหารกลางวัน เด็กที่มาโรงเรียนทุกคนจะได้รับประทานอาหารเช้า อาหารกลางวันทุกคน หลังเลิกเรียนถ้าเด็กนักเรียนคนไหนอยู่ร่วมกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น ทุกคนที่อยู่ร่วมกิจกรรมจะได้รับประทานอาหารเย็นที่โรงเรียนมีการปลูกพืชผักสวนครัว เลี้ยงไก่ เลี้ยงหมู เลี้ยงปลา ปลูกไม้เศรษฐกิจ เช่น ปาล์ม น้ำมัน ผักหวาน ตั้งโรงสีข้าวขนาดเล็กในโรงเรียน เพื่อให้ได้มาซึ่งอาหารสำหรับเด็กนักเรียนด้านชุมชนและผู้ปกครองเริ่มเข้าใจ โดยเข้ามาร่วมกิจกรรมช่วยเหลืออย่างเต็มกำลัง หน่วยงานหลาย ๆ หน่วยงาน ผู้มีจิตศรัทธาหลาย ๆ ท่านต่างระดมเข้ามาช่วยเหลือ ทั้งนี้ทั้งนั้นด้วยหลักการบริหารแบบร่วมคิดร่วมวางแผนร่วมลงมือกระทำร่วมติดตามประเมินผลรับประโยชน์ร่วมกัน จากโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำแทบทุกด้าน กลับเป็นโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ในการจัดการศึกษาสูงขึ้น ครู นักเรียน ชุมชน อยู่ในระดับที่เป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อให้ชุมชนหน่วยงานต่าง ๆ ได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้เพื่อเป็นแบบอย่างในการบริหารจัดการ ในองค์ประกอบรูปแบบการมีส่วนร่วม

4. โรงเรียนสัตยาไส ตำบลลำนาทรายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี โรงเรียนสัตยาไส ตั้งอยู่ใน 53 ประเทศทั่วโลก ภายใต้มูลนิธิสัตยาไส สำหรับประเทศไทยอยู่ภายใต้การดูแลของ ดร. อัจฉริย ชุมสาย ณ อยุธยา ได้เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีครู 52 คน นักเรียน 365 คน จากการที่ผู้วิจัยได้เข้าศึกษาดูงาน พบกับผู้ดูแลและผู้อำนวยการโรงเรียน ทำให้ทราบข้อมูลในการบริหารจัดการ ไม่ว่าจะเป็นงานด้านบุคลากร งานวิชาการ และงานกิจการนักเรียน ตลอดจนทั้งการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน งานความสัมพันธ์กับชุมชน และหน่วยงานอื่น ๆ โรงเรียนสัตยาไสเป็นโรงเรียนประจำ ไม่ต้องจ่ายค่าเล่าเรียน จะมีส่วนช่วยเหลือโรงเรียนบ้างก็ค่าอาหาร ค่าซักรีด อุปกรณ์การเรียนการ

สอนบางอย่าง สัตยาไสเป็นสถานศึกษาที่ตั้งขึ้นมาเพื่อยกระดับจิตใจผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยใช้หลักคุณค่าความเป็นมนุษย์ 5 ประการคือ ความจริง ความรักความเมตตา ความประพฤติดชอบ ความสงบสุข และอหิงสา มีการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มากำหนดเป็นนโยบายของโรงเรียน ตลอดจนการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน และดำเนินชีวิตให้เอื้อต่อการปลูกฝังอุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียงของผู้เรียนจนกลายเป็นวิถี โรงเรียนได้กำหนดพันธกิจหลักอย่างชัดเจน โดยจัดการศึกษาตามแนวหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน ผนวกกับปรัชญาของโรงเรียนที่ว่า “ปลายทางของการศึกษาคืออุปนิสัยที่ดีงาม” โดยมีคณะทำงานที่ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู นักเรียนแกนนำ เพื่อดูแลรับผิดชอบการขับเคลื่อนและประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจ และสร้างเสริมการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก โดยเป็นแหล่งศึกษาดูงานให้กับผู้สนใจในทั่วไป ในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้กับหน่วยงานของตน มีการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ถูกต้อง โดยจัดให้มีการอบรมสัมมนา สามารถถอดบทเรียนการใช้ชีวิตที่เชื่อมโยง กับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเป็นการประုพัตตนเป็นแบบอย่างที่ดี จัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน โดยเน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ การปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปสู่การปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้อย่างแท้จริง

จากการศึกษาดูงาน จากหน่วยงานที่ปฏิบัติเป็นเลิศทั้ง 4 แห่ง ผู้วิจัยพอสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนหรือการนำรูปแบบการมีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิต และอาชีพเกษตรสมัยใหม่ของสถานศึกษา สิ่งสำคัญที่เป็นองค์ประกอบในการขับเคลื่อนของสถานศึกษาทั้ง 4 แห่ง คือ การระดมความคิดจากบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหน่วยงานทุกภาคส่วนให้ได้มากที่สุด เมื่อทุกคนได้ร่วมแสดงความคิดเห็น ความต้องการ ออกมาอย่างชัดเจนแล้ว ทุกคนก็ต้องร่วมวางแผนในการปฏิบัติที่จะให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการจากการระดมความคิดของกลุ่ม และสำคัญเมื่อร่วมวางแผนแล้วทุกคนต้องมีส่วนร่วมลงมือในการกระทำหรือปฏิบัติจริง พร้อมติดตามผลงานที่เกิดขึ้น เมื่องานหรือกิจกรรมประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลว ทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ และสิ่งสำคัญที่จะทำให้หน่วยงานหรือสถานศึกษามีความเจริญก้าวหน้าสมบูรณ์เข้มแข็งมั่นคงพึ่งตนเองได้ ตามแนวหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการขยายเครือข่ายหรือสร้างเครือข่ายให้เข้ามามีส่วนร่วม หรือต่างให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นี่คือหัวใจหลักของความสำเร็จของหน่วยงานหรือสถานศึกษาที่มีรูปแบบการมีส่วนร่วมกับชุมชน เป็นที่น่าสังเกตว่าในการดำเนินการของสถานศึกษาทั้ง 4 แห่ง จะมุ่งเน้นไปที่ทักษะชีวิตโดยการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะในด้านการประกอบอาชีพ ซึ่งส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นไปยังอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญของการดำเนินการ คือ การทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดและคิดอย่างมีวิจารณญาณรู้จักตนเองสร้างความสัมพันธ์

กับบุคคลอื่น มีการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับหน่วยงานและบุคคลอื่น รู้จักการตัดสินใจแก้ไขปัญหาการศึกษาอากรมณ์ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการนำตนเองและหน่วยงานไปสู่ความสำเร็จในการมีทักษะชีวิตที่ดี มีความเหมาะสมที่จะนำไปประกอบอาชีพในด้านการเกษตรได้เป็นอย่างดี และที่สำคัญที่สุดคือการรู้จักพึ่งตนเอง และมีความพอเพียงในการดำรงตนอยู่ในสังคมนอกจากนี้ยังมีประเด็นและข้อค้นพบเพิ่มเติมจากการศึกษาพหุกรณีดังนี้

1. องค์ประกอบสำคัญที่มีส่วนช่วยสนับสนุนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมกับชุมชนคือ การสร้างเครือข่ายดังนั้น ควรเพิ่มเป็นองค์ประกอบย่อยของการมีส่วนร่วมกับชุมชน
2. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในการส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพเกษตรสมัยใหม่ควรเพิ่มเป็นองค์ประกอบย่อยอีกหนึ่งองค์ประกอบ
3. ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการมีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพเกษตรสมัยใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิจากการกำหนดและการบอกต่อซึ่งได้เสนอความคิดเห็นตามประเด็นการสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมกับชุมชน เพื่อส่งเสริม ทักษะชีวิตและอาชีพเกษตรสมัยใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สรุปตัวอย่างการสัมภาษณ์บางส่วนของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละคนดังนี้

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 1 ได้เสนอความคิดเห็นประเด็นสัมภาษณ์ สรุปได้ดังนี้สังคมไทยเป็นสังคมที่มาจากความเชื่อถือ ไม่ว่าจะจะเป็นนักเรียน นักศึกษา ประชาชน พี่น้องเกษตรกร ส่วนใหญ่ล้วนแล้วแต่มาจากสังคมที่มีความเชื่อถือเป็นหลักไม่ค่อยรู้จักให้เกิดอุดมปัญญา หรือการจัดองค์ความรู้ องค์ความรู้ใหม่ ๆ มักไม่ค่อยเกิดขึ้น ฉะนั้นสิ่งสำคัญจะต้องสอนการวิเคราะห์ก่อนจึงจะทำให้เกิดปัญญา บทบาทของมหาวิทยาลัย สถานศึกษาระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่แล้วองค์ความรู้ที่มีอยู่ใช้ไปไม่ถึงประชาชนซึ่งขณะนี้ทางมหาวิทยาลัยกำลังดำเนินการให้องค์ความรู้เข้าถึงประชาชนเพื่อเป็นสมาร์ทฟาร์มเมอร์ (Smart farmer) การดำเนินการส่วนหนึ่งคือการประกวดโครงการด้านการเกษตร โดยความร่วมมือของมหาวิทยาลัยกับโรงเรียนต่าง ๆ ซึ่งเป็นการจัดการของมหาวิทยาลัยการให้ความรู้จากกระบวนการซักถามลงมือกระทำโดยเอาปัญหาของเขาเป็นโจทย์และตอบปัญหาเกิดความ ต้องการจากชุมชนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชุมชน ด้วยทุกคนร่วมลงมือกระทำ ร่วมพัฒนาโครงการมีส่วนร่วมได้ส่วนเสียด้วยกันสิ่งสำคัญทุกปัญหาต้องมาจากชุมชน กระบวนการในการดำเนินการสมาชิกจะต้องมีตัวอย่าง (Best Practice) ให้ดูก่อน ถ้าไม่มีให้ดูก็ไม่มีใครเชื่อ ทุนในการดำเนินการจะได้มาจากเกษตรกร ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรช่วยเยอะมากสิ่งสำคัญในการระดมทุนกลุ่มจะต้องช่วยกันเขียนโครงการเสนอผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำคัญมากคือการรวมตัวกัน อย่างถูกต้องเป็นระบบ เกษตรสมัยใหม่อย่าเพิ่งไปมองที่คำว่าเกษตรสมัยใหม่ให้มองที่คุณภาพ

ทำอย่างไรจึงจะได้คุณภาพเหมาะกับนิสัยของคนไทย เกษตรแบบพอเพียง – เกษตรสมัยใหม่ เกษตรกรมีที่ดิน 14 ไร่แบ่ง 4 ไร่ ทำเกษตรพอเพียง อีก 10 ไร่ นำไปรวมกลุ่มรวมตัวกันนำเทคโนโลยี เข้ามาช่วย เป็นเกษตรแปลงใหญ่ใช้การบริหารจัดการแต่ที่สำคัญพื้นฐานความเป็นจริงเป็นเรื่องที่ยาก มาก เพราะกระบวนการแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นยังอยู่ในสังคมไทย แก้โดยการไปดู (Best Practice) อย่า ลืมเกษตรกรเป็นผู้ที่รู้มากจริงอยู่แล้วเพียงแต่ขาดกระบวนการจัดการที่ดีเท่านั้น

(ศาสตราจารย์ ดร.หนึ่ง เตียอำรุง, สัมภาษณ์, 20 มกราคม 2560)

บุคคลที่ได้รับการบอกต่อลำดับที่ 2 ได้เสนอความคิดเห็นประเด็นสัมภาษณ์ สรุปได้ดังนี้ รูปแบบการจัดการเกษตรสมัยใหม่ เกษตรสมัยใหม่ใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย เกษตรกรต้องมีการ รวมกลุ่ม ร่วมทุนร่วมผลิตเกษตรกรสมัยใหม่หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีใช้จุลินทรีย์เข้ามาช่วยจัดทำแปลง สาธิตผู้บริหาร ครู นักเรียน ชุมชน หน่วยงานจากภาคส่วนต่าง ๆ ต้องให้ความร่วมมือกัน แลกเปลี่ยน เรียนรู้ การทำเกษตรสมัยใหม่กระแสทุนจะแรงมากสิ่งสำคัญต้องกระจายข่าวให้ความรู้กับกลุ่ม เกษตรกร พี่น้องประชาชนให้การรับรู้สำหรับรูปแบบการดำเนินการสถานศึกษา นักเรียน ชุมชน หน่วยงานองค์กรต่าง ๆ ให้ความร่วมมือให้เกิดองค์ความรู้ก่อนลงมือกระทำเพื่อให้เขามาดูแล้วจะเกิด ความเชื่อและนำไปสู่การปฏิบัติ

(ฤทธิรงค์ สุน้อยพรหม, สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2560)

บุคคลที่ได้รับการบอกต่อลำดับที่ 3 ได้เสนอความคิดเห็นประเด็นสัมภาษณ์ สรุปได้ดังนี้ การนำรูปแบบการมีส่วนร่วมกับชุมชน เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพเกษตรสมัยใหม่ของ สถานศึกษามาใช้ในสถานศึกษานั้นจริง ๆ แล้วเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนกับสถานศึกษานั้นมีมา โดยตลอด โดยเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษาในชนบท หากโรงเรียนใดไม่ได้รับความร่วมมือความ ช่วยเหลือจากชุมชน โรงเรียนนั้นจะดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ไปได้ด้วยความยากลำบาก แต่สิ่งสำคัญที่ ผ่านมาคือการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนกับสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพหรือไม่ส่วนใหญ่แล้วจะ ขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรในสถานศึกษาเป็นสำคัญ โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษา ส่วนหนึ่งหรืออาจจะเป็นส่วนมากด้วยซ้ำไป ที่ไม่ค่อยเข้าใจในคำว่าทักษะชีวิตและอาชีพเกษตร (สมัยใหม่) การขอให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษานั้น ส่วนมากจะมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาเรื่อง อาคารสถานที่เป็นหลัก ส่วนเรื่องการระดมความคิด **การร่วม**วางแผนและการร่วมลงมือกระทำ ดำเนินการนั้น แทบจะไม่มีเลย ส่วนมากก็จะจัดการเรียนการสอนตามที่หลักสูตรได้กำหนดเอาไว้ เท่านั้น ส่วนทักษะชีวิตและอาชีพเกษตรสมัยใหม่แทบจะกล่าวได้ว่า ผู้บริหารครูในสถานศึกษาแทบจะ ไม่พูดถึงเลย **กอป**กับค่านิยมของสังคม ส่วนหนึ่งก็จะบอกว่า เรียนไปเป็นเจ้าของเป็นนายคนนะลูก หรือ เรียนไปทำไม อาชีพอะไรเขาก็มีคนทำหมดแล้ว เรียนให้จบภาคบังคับแล้วออกมาช่วยผู้ปกครอง

ประกอบอาชีพดีกว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ชุมชน และผู้ปกครองนักเรียนแทบจะไม่ได้พูดถึง ความสำคัญในการเปลี่ยนแปลงอาชีพที่มีอยู่ว่าจะพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด นี่คือนิยาม ระหว่างสถานศึกษาและชุมชนที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาด้านคุณภาพการศึกษาตลอดมา การที่จะ นำรูปแบบการมีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพเกษตรสมัยใหม่ของสถานศึกษา มาใช้ในสถานศึกษาจึงเป็นเรื่องที่ดีและน่าจะเร่งรีบดำเนินการเป็นอย่างยิ่ง

(ดร.นิคม ชมภูหลง, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2560)

บุคคลที่ได้รับการบอกต่อลำดับที่ 4 ได้เสนอความคิดเห็นประเด็นสัมภาษณ์ สรุปได้ดังนี้ สิ่ง สำคัญในการนำรูปแบบการมีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพเกษตรสมัยใหม่ไปใช้ ในสถานศึกษา จริง ๆ แล้วเรื่องรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนกับสถานศึกษา การส่งเสริมทักษะ อาชีพและเกษตร อยู่ในแผนปฏิบัติการของโรงเรียน ประถมศึกษาตามหลักสูตรที่ทาง กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้อยู่แล้วแต่สิ่งสำคัญในการนำไปปฏิบัติจริงนั้นส่วนสำคัญคือผู้บริหาร สถานศึกษาจะมีความรู้ความเข้าใจมีวิสัยทัศน์หรือไม่สามารถที่จะบริหารจัดการบุคลากรใน สถานศึกษา ชุมชนตลอดทั้งหน่วยงานอื่น ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมมีบทบาทในการจัดการศึกษาได้มาก น้อยเพียงใด การที่จะนำองค์ประกอบรูปแบบการมีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและ อาชีพเกษตรสมัยใหม่ ไปสร้างความเข้าใจกับผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการ สถานศึกษา ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงเป็นเรื่องที่สำคัญที่ หน่วยงาน ที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาจะทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรในสถานศึกษา ได้ มองเห็นความสำคัญความจำเป็นในการที่จะนำรูปแบบการมีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิต และอาชีพเกษตรสมัยใหม่ของสถานศึกษา ให้นำมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาอย่างไร

(ดร.ชวลิต จันทร์ศรี, สัมภาษณ์, 8 กุมภาพันธ์ 2560)

บุคคลที่ได้รับการบอกต่อลำดับที่ 5 ได้เสนอความคิดเห็นประเด็นสัมภาษณ์ สรุปได้ดังนี้ โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่โดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะขาดแคลนในด้านบุคลากร งบประมาณ อาคารเรียนอาคารประกอบ จะมีพอเพียงอยู่บ้างก็แต่สถานที่บางแห่งกว้างใหญ่มากจน ยากต่อการบริหารจัดการนี่คือวิกฤตที่จะเป็นโอกาสให้กับสถานศึกษาที่ขาดแคลนและด้วยโอกาสใน การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ สิ่งสำคัญคือวิสัยทัศน์ ความตั้งใจจริงของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะ หลอมรวมเข้ากับครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน ชุมชน ผู้ปกครอง หน่วยงานอื่นที่มีส่วน เกี่ยวข้อง ความจริงใจ ความจริงใจความบริสุทธิ์ใจ ทำอย่างไรจึงจะทำให้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ ของชุมชน ผู้ที่สนใจได้ สถานศึกษาน่าอยู่ พึ่งพาตนเองได้ นักเรียนมีคุณภาพมาตรฐานทุกคนรู้สึกว่ามี ส่วนเป็นเจ้าของ การดำเนินการเริ่มจากศึกษาดูงาน (Best Practice) และสำคัญในการที่จะพัฒนา

จะต้องมีการสร้างเครือข่ายจากการมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนทำอย่างไรจึงจะให้ทุกคนเข้าใจทุกคนที่เข้าร่วมได้รับประโยชน์โรงเรียนชุมชนก็ได้เช่นกัน สำคัญสถานศึกษาเป็นของชุมชนเมื่อชุมชนเข้าใจรู้สึกว่สถานศึกษาเป็นของเขาทุกคนได้รับประโยชน์ร่วมกันคน ทุกภาคส่วนก็จะเข้ามาช่วยเหลือ

(ดร.ชรินทร์ คะอังกุ, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2560)

บุคคลที่ได้รับการบอกต่อลำดับที่ 6 ได้เสนอความคิดเห็นประเด็นสัมภาษณ์ สรุปได้ดังนี้ การระดมความคิดการร่วมวางแผนการร่วมลงมือทำการร่วมติดตามผลการรับประโยชน์ร่วมกันทั้ง 5 ประเด็นเป็นเรื่องที่สำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทร่วมกับสถานศึกษาเพื่อให้เขาได้เกิดความคิดการเป็นเจ้าของซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญมากในการบริหารขับเคลื่อนงานทุก ๆ ด้านของสถานศึกษา เพราะเมื่อชุมชนเข้าใจความเป็นเจ้าของสถานศึกษาทุกคนก็จะรักหวงแหนส่งเสริมสนับสนุนในการดำเนินกิจกรรมของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายวัตถุประสงค์เพราะทุกคนมีส่วนร่วมทุกกระบวนการ การสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานและบุคคลอื่น เป็นเรื่องที่มีความสำคัญเพราะการทำงานทุกอย่างจะต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลและหน่วยงานอื่นเข้ามาช่วยเหลือเพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพในการดำเนินงานโดยเฉพาะหน่วยงานทางการเกษตร การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกคนจะต้องร่วมกันตัดสินใจอย่างมีเหตุผลและมีวิจารณญาณเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้ได้สิ่งสำคัญของรูปแบบการมีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพและเกษตรสมัยใหม่ของสถานศึกษาคือการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานหลาย ๆ หน่วยงานเพื่อเป็นการระดมกำลังเข้ามาร่วมในการขับเคลื่อนพัฒนาในด้านต่าง ๆ

(ประพาส บุญสุข, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2560)

บุคคลที่ได้รับการบอกต่อลำดับที่ 7 ได้เสนอความคิดเห็นประเด็นสัมภาษณ์ สรุปได้ดังนี้ การมีส่วนร่วมกับชุมชน คือ หัวใจสำคัญของการพัฒนาหน่วยงานทุก ๆ หน่วยงานโดยเฉพาะการพัฒนาการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในชนบทห่างไกลความเจริญ ที่ขาดแคลนทั้งด้านงบประมาณ บุคลากร อาคารเรียน อาคารประกอบ ฉะนั้นผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาจะต้องพิจารณาดำเนินการจัดหาสิ่งทีขาดแคลนต่าง ๆ ในสถานศึกษาให้มีอย่างพอเหมาะพอควร ซึ่งการที่จะได้มาในสิ่งเหล่านี้ก็ต้องอาศัยชุมชนผู้ปกครองหน่วยงานอื่น ๆ เข้ามาช่วยเหลือ แต่การที่จะให้บุคคลดังกล่าวเข้ามาช่วยเหลือมีส่วนร่วมได้นั้นผู้บริหารต้องใช้ความรู้ความสามารถเทคนิคต่าง ๆ อย่างมากมาย ซึ่งล้วนเป็นศาสตร์และศิลป์ของแต่ละบุคคล ซึ่งจะต้องแสวงหาให้กับตนเอง สิ่งสำคัญที่ผ่านมาผู้บริหารสถานศึกษาส่วนหนึ่งมักจะมองข้ามการระดมสรรพกำลังจากชุมชนหรือหน่วยงานอื่น ๆ เข้ามาช่วยเหลือ ไม่ว่าจะเป็นการระดมความคิด การร่วมวางแผน การร่วมมือทำ การร่วมติดตามประเมินผล การร่วมรับประโยชน์ การสร้าง

เครือข่าย ซึ่งทั้งหมดนี้คือสะพานที่จะเชื่อมต่อไปยังความสำเร็จในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษา ที่จะเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้าอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นกำลังอันสำคัญของครอบครัว สังคม ประเทศชาติต่อไป การที่จะนำเอารูปแบบการมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชนเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิต และอาชีพเกษตรสมัยใหม่ของสถานศึกษาไปบูรณาการใช้ในหลักสูตรประถมศึกษา มัธยมศึกษา จึงเป็นเรื่องที่สำคัญจำเป็นต้องนำไปดำเนินการ เพราะการส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพสมัยใหม่ นักเรียนจะต้องมีพื้นฐานในเรื่องการสร้างสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การแก้ปัญหา การสื่อสารข้อมูลข่าวสาร การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใช้นวัตกรรมและการตระหนักรู้ในตนเอง หน่วยงานที่พอจะให้ความรู้ส่งเสริมสนับสนุนในการดำเนินงานด้านการเกษตรได้ดี คือหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นเกษตรจังหวัด เกษตรอำเภอ เกษตรตำบล ซึ่งบุคลากรในหน่วยงานดังกล่าวพร้อมที่จะให้การสนับสนุนช่วยเหลือโรงเรียนอยู่แล้ว เพียงแต่ให้มีการขอความช่วยเหลือมาเท่านั้น ฉะนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบต่อการจัดการศึกษา คือกระทรวงศึกษาธิการ เขตพื้นที่การศึกษา จะต้องนำหลักการวิธีการดังกล่าวมาไปบูรณาการเข้ากับหลักสูตรหลักที่มีอยู่แล้ว สำคัญที่สุดในการดำเนินการคือผู้บริหารสถานศึกษาและศึกษานิเทศก์ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบต่อการนิเทศก์การศึกษาต้องเข้าใจและเอาใจใส่ด้วยความจริงใจ

(สมบุรณ์ ชาร์มย์, สัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2560)

บุคคลที่ได้รับการบอกต่อลำดับที่ 8 ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านนี้เป็นผู้บริหารระดับประเทศทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นประธานคณะกรรมการหอการค้าไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย เป็นกรรมการผู้จัดการใหญ่บริษัทน้ำตาลมิตรผล เป็นหัวหน้าทีมภาคเอกชนสารพลังประชารัฐการพัฒนาเกษตรสมัยใหม่ ได้เสนอความคิดเห็นประเด็นสัมภาษณ์ สรุปได้ดังนี้คือ สิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนทักษะชีวิตและอาชีพเกษตรสมัยใหม่จะต้องเริ่มต้นที่การศึกษาให้ความรู้แนวทางความคิดที่ถูกต้องตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงอุดมศึกษาและตลอดชีวิตการที่จะนำรูปแบบการมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพเกษตรสมัยใหม่ของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลประเทศไทย 4.0 ซึ่งเป็นการเปลี่ยนผ่านทั้งระบบการระดมความคิดเห็น การมีส่วนร่วมวางแผน การร่วมลงมือทำ การร่วมติดตามประเมินผล การรับประโยชน์ร่วมกัน การสร้างเครือข่าย สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องที่สำคัญในการที่จะขับเคลื่อนเกษตรสมัยใหม่ การสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลและหน่วยงานอื่น การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การตระหนักรู้ในตนเอง การจัดการอารมณ์ การสื่อสาร การตัดสินใจ การแก้ปัญหา การทำบัญชีครัวเรือนและการรู้จักความพอเพียงสิ่งเหล่านี้คือองค์ประกอบที่สำคัญของทักษะชีวิตในการที่จะดำเนินกิจกรรมตามแนวทางเกษตรสมัยใหม่ซึ่งเป็นเกษตรที่ใช้นวัตกรรมการวิจัยและวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีเข้ามาช่วย เน้นการทำเกษตรอย่างแม่นยำ

การใช้เครื่องจักรกลการเกษตรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตการรวมกลุ่มกันผลิตแบบแปลงใหญ่เพื่อช่วยลดต้นทุน แก้ไขปัญหาในการขาดแคลนแรงงาน ยกย่องคุณภาพมาตรฐานสินค้ามีผลผลิตที่สูงขึ้นและตรวจสอบย้อนกลับได้ เทียบเคียงได้กับต่างประเทศและสุดท้ายคือรวมกันจำหน่ายช่วยเพิ่มอำนาจต่อรองให้ได้ราคาที่สูงขึ้น สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยการขับเคลื่อนตามแนวทางองค์ประกอบรูปแบบดังกล่าวมาแล้ว ฉะนั้นการที่จะนำรูปแบบการมีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพสมัยใหม่ของสถานศึกษาไปบูรณาการใช้ ในสถานศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งภาคการเกษตร จึงเป็นเรื่องที่สมควรจะต้องเร่งดำเนินการเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งจะเป็นการวางรากฐานในเรื่องทักษะชีวิตและอาชีพให้กับเด็กเยาวชนของชาติเป็นอย่างดี

(อิสระ ว่องกุศลกิจ, สัมภาษณ์, 28 กุมภาพันธ์ 2560)

บุคคลที่ได้รับการบอกต่อลำดับที่ 9 ได้เสนอความคิดเห็นประเด็นสัมภาษณ์ สรุปได้ดังนี้ การนำรูปแบบการมีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพเกษตรสมัยใหม่ของสถานศึกษาเป็นเรื่องที่สถานศึกษาทุกแห่งควรนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด สถานศึกษาแห่งนี้ได้นำอ้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่เกษตรสมัยใหม่มาบูรณาการในการเรียนการสอนกระบวนการเรียนการสอนมุ่งเน้นความดีงาม ปลูกฝังความดีงามฝึกการทำงานร่วมกัน ดูแลซึ่งกันและกันปลูกฝังทางอ้อมไม่ให้เบียดเบียนโดยการรับประทานอาหารมังสวิรัต ไม่รับประทานเนื้อสัตว์ การตระหนักรู้ในตนเองการจัดการอารมณ์การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การสื่อสาร การตัดสินใจ การแก้ปัญหา การริเริ่มสร้างสรรค์ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี สิ่งเหล่านี้จะถูกหลอมรวมเข้าไปในตัวเด็กด้วยการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ ทุกคนจะรู้จักหน้าที่ดูแลตนเองและเพื่อน ๆ พุดคุยสื่อสารและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร่วมคิดแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นร่วมกัน สิ่งสำคัญอย่างหนึ่งของสถานศึกษาแห่งนี้คือการเรียนรู้เรื่องการเกษตรไม่ว่าจะเป็นเกษตรทฤษฎีใหม่เกษตรสมัยใหม่ซึ่งทุกอย่างทุกคนจะต้องร่วมคิดร่วมวางแผนร่วมลงมือกระทำ ร่วมติดตามผลร่วมแก้ไขปัญหา การสร้างเครือข่ายทางโรงเรียนสอนให้นักเรียนได้ตระหนักรู้ในเรื่องการสร้างเครือข่าย เพราะเป็นเรื่องสำคัญจำเป็นเรื่องหนึ่งในการทำงาน หากทุกคนทุกหน่วยงานต่างมีความผูกพันช่วยเหลือซึ่งกันและกันแล้ว การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เมื่อพบกับปัญหา อุปสรรค จะได้ร่วมกันคิดแก้ไข ช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ โรงเรียนสัตยาไสมีกลุ่มสาขาอยู่หลายประเทศ ซึ่งแต่ละสาขาล้วนให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน การร่วมรับผลประโยชน์ผลผลิต ของโรงเรียนที่ออกมาจะแบ่งปันส่วนหนึ่งนำเข้าสู่ส่วนรวมของโรงเรียนที่นี้เด็กปลูกข้าวปลูกพืชผักสวนครัวตามฤดูกาลโดยมีการวางแผนที่ดีมีการบริหารจัดการที่ดีผลผลิตเพียงพอที่จะเลี้ยงนักเรียนได้ตลอดปีสิ่งสำคัญที่ทุกคนจะต้องตระหนักรู้สำหรับตนเองคือความพอเพียงซึ่งทำให้เกิดผลสามห่วงสองเงื่อนสี่มิติสามห่วง คือ

1)พอประมาณ 2) มีเหตุผล 3)มีภูมิคุ้มกันในตัวเอง สองเงื่อนไข คือ 1)เงื่อนไขความรู้ รอบรู้ รอบคอบ ระวังระมัดระวังในการนำหลักวิชาการต่าง ๆ มาใช้ 2)เงื่อนไขคุณธรรม สติปัญญา ขยัน หมั่นเพียร อดทน ซื่อสัตย์สุจริต ไม่เบียดเบียน แบ่งปันสัจธรรม คือ 1)มิติด้านวัตถุ เกิดอะไรขึ้น ลดค่าใช้จ่าย มีการดูแล อุปกรณ์ต่าง ๆ 2)มิติด้านสังคม มีสัมพันธภาพที่ดี มีการเรียนรู้ที่ดี 3)มิติด้านสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้นลดการใช้ปุ๋ยเคมีใช้ปุ๋ยอินทรีย์ทดแทน 4)มิติด้านวัฒนธรรม นำภูมิปัญญามาใช้ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแล้วแต่ต้องอาศัยพึ่งพาร่วมกันที่จะนำไปสู่การสร้างความเข้มแข็ง อบอุ่น พอเพียง อยู่อย่างมั่นคงยั่งยืน ตลอดไปจึงเป็นเรื่องที่สมควรอย่างยิ่งที่สถานศึกษา หน่วยงานต่าง ๆ ควรนำไปบูรณาการใช้ในหน่วยงานของตนเอง โดยเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งจะเป็นการวางรากฐานในเรื่องทักษะชีวิต และความรู้ในอาชีพต่าง ๆ กับตัวนักเรียน

(ดร.อาจง ชุมสาย ณ อยุธยา, สัมภาษณ์, 28 กุมภาพันธ์ 2560)

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว มีประเด็นข้อเสนอแนะที่ควรนำมาเพิ่มเติมในเรื่องของการมีส่วนร่วมกับชุมชน คือ “การสร้างเครือข่าย” ส่วนทักษะชีวิตและอาชีพเกษตรสมัยใหม่ มีประเด็นที่ควรนำมาเพิ่มเติม คือ “ความพอเพียง” ซึ่งจะเป็นองค์ประกอบสำคัญของการส่งเสริมทักษะชีวิต และอาชีพเกษตรสมัยใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

5.1.5 ผลการร่างรูปแบบการมีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพเกษตรสมัยใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้จัดทำร่างรูปแบบการมีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพเกษตรสมัยใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ได้จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยและสังเคราะห์องค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง (Documentary Study) การศึกษาพหุกรณี (Multi-Case Study) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ได้ องค์ประกอบของรูปแบบ ดังแสดงในตารางที่ 5.2

ตารางที่ 5.2

ผลการร่างรูปแบบการมีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพเกษตรสมัยใหม่ของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

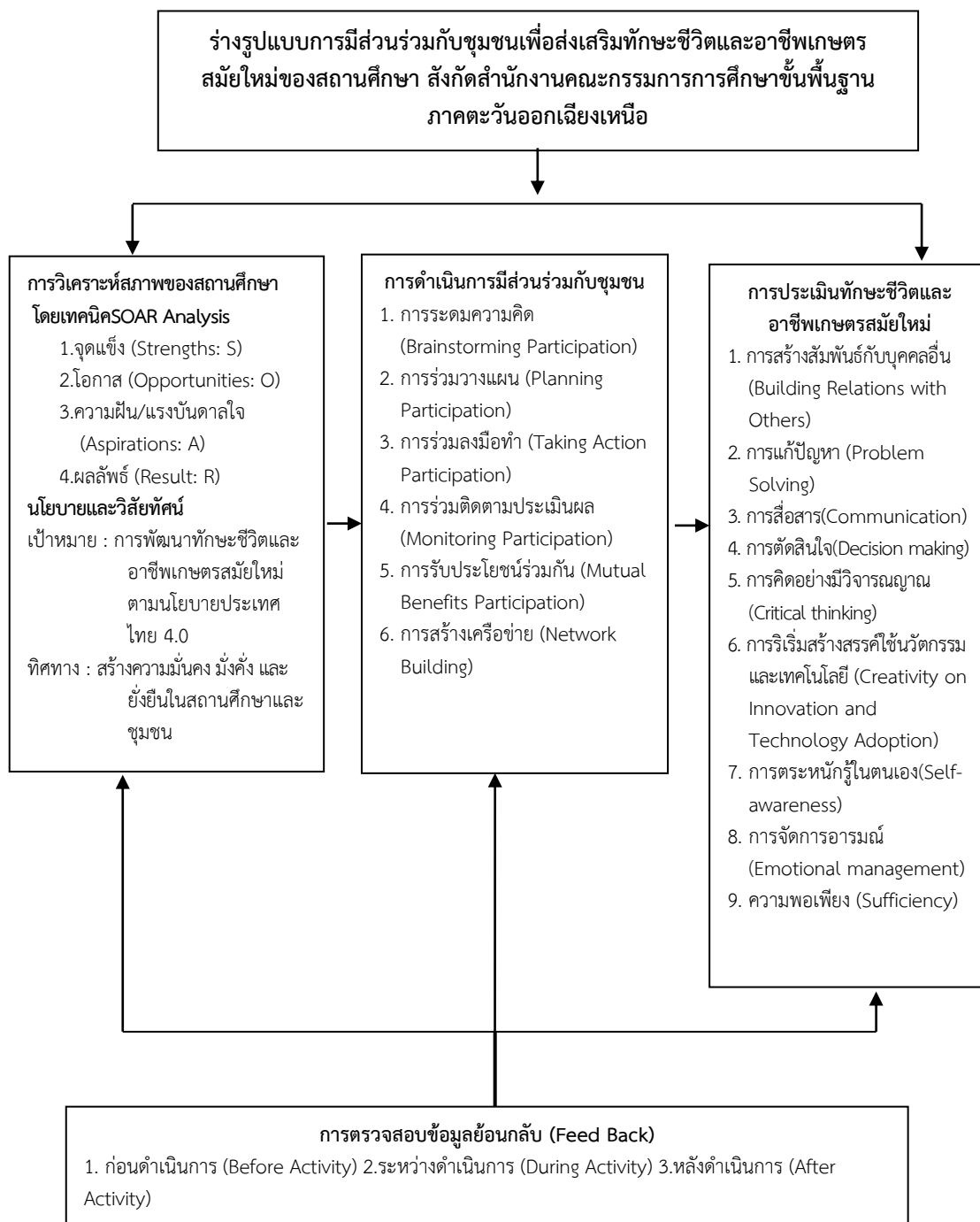
ที่	องค์ประกอบ	การศึกษาเอกสาร และ งานวิจัย	การศึกษา พหุกรณี	การสัมภาษณ์ เชิงลึก
การวิเคราะห์สภาพของสถานศึกษาโดยใช้เทคนิค SOAR				
Analysis			✓	✓
	1. จุดแข็ง (Strengths: S)		✓	✓
	2. โอกาส (Opportunities: O)		✓	✓
	3. ความฝัน/แรงบันดาลใจ (Aspirations: A)		✓	✓
	4. ผลลัพธ์ (Result: R)		✓	✓
การกำหนดทิศทางนโยบายและวิสัยทัศน์			✓	✓
	1. เป้าหมาย		✓	✓
	2. ทิศทาง		✓	✓
การดำเนินการมีส่วนร่วมกับชุมชน		✓	✓	✓
	1. การระดมความคิด	✓	✓	✓
	2. การร่วมวางแผน	✓	✓	✓
	3. การร่วมลงมือทำ	✓	✓	✓
	4. การร่วมติดตามประเมินผล	✓	✓	✓
	5. การรับประโยชน์ร่วมกัน	✓	✓	✓
	6. การสร้างเครือข่าย		✓	✓
การประเมินทักษะชีวิตและอาชีพเกษตรสมัยใหม่		✓	✓	✓
	1. การสร้างสัมพันธ์กับบุคคลอื่น	✓	✓	✓
	2. การแก้ปัญหา	✓	✓	✓
	3. การสื่อสาร	✓	✓	✓
	4. การตัดสินใจ	✓	✓	✓
	5. การคิดอย่างมีวิจารณญาณ	✓	✓	✓
	6. การริเริ่มสร้างสรรค์ ใช้นวัตกรรมและ เทคโนโลยี	✓	✓	✓
	7. การตระหนักรู้ในตนเอง	✓	✓	✓
	8. การจัดการอารมณ์	✓	✓	✓
	9. ความพอเพียง		✓	✓

(ต่อ)

ตารางที่ 5.2 (ต่อ)

ที่	องค์ประกอบ	การศึกษาเอกสาร และ งานวิจัย	การศึกษา พหุกรณี	การสัมภาษณ์ เชิงลึก
	การตรวจสอบข้อมูลย้อนกลับ		✓	✓
1.	ก่อนดำเนินการ		✓	✓
2.	ระหว่างดำเนินการ		✓	✓
3.	หลังดำเนินการ		✓	✓

จากตารางที่ 5.2 ผลการร่างรูปแบบการมีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพเกษตรกรสมัยใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าองค์ประกอบของรูปแบบ ประกอบด้วยการวิเคราะห์สภาพของสถานศึกษา การกำหนดนโยบายและวิสัยทัศน์การดำเนินการร่วมกับชุมชนการมีส่วนร่วมกับชุมชน 6 ด้าน ได้แก่การระดมความคิด การร่วมวางแผนการร่วมลงมือทำ การร่วมติดตามประเมินผล การรับประโยชน์ร่วมกันการสร้างเครือข่ายการประเมินทักษะชีวิตและอาชีพเกษตรกรสมัยใหม่ 9 ด้าน ได้แก่การสร้างสัมพันธ์กับบุคคลอื่นการแก้ปัญหาการสื่อสารการตัดสินใจการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การริเริ่มสร้างสรรค์ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีการตระหนักรู้ในตนเองการจัดการอารมณ์และความพอเพียงและการตรวจสอบข้อมูลย้อนกลับก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการและหลังดำเนินการ ผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นแผนภาพและข้อความอธิบายลักษณะได้ ดังนี้

ภาพที่ 5.1 ร่างรูปแบบการมีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพเกษตรสมัยใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

5.2 ผลการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพ เกษตรกรสมัยใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

5.2.1 ผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบการมีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพเกษตรกรสมัยใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบการประเมินคุณภาพของรูปแบบไว้ 4 ลักษณะ ได้แก่ 1)ความเป็นประโยชน์ 2)ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ 3)ความถูกต้อง และ 4)ความเหมาะสม กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ได้มาโดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย 1)ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 2 คน 2)ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน 3)ศึกษานิเทศก์ จำนวน 2 คน และ 4)นักวิชาการการเกษตร จำนวน 2 คน โดยใช้แบบประเมินคุณภาพแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินคุณภาพรูปแบบการมีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพเกษตรกรสมัยใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังแสดงในตารางที่ 5.3

ตารางที่ 5.3

ผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบการมีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต และอาชีพเกษตรกรสมัยใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ที่	รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
	ด้านความเป็นประโยชน์	4.53	0.49	มากที่สุด
1.	มีการให้กรอบแนวคิดและความรู้ที่จำเป็น	4.55	0.54	มากที่สุด
2.	มีความชัดเจนสื่อถึงการนำไปสู่การปฏิบัติ	4.53	0.55	มากที่สุด
3.	มีการให้แนวทางปฏิบัติแต่ละขั้นตอนอย่างครบถ้วน	4.52	0.51	มากที่สุด
4.	มีความสอดคล้องกับความต้องการของ สถานศึกษา	4.62	0.52	มากที่สุด
5.	มีการสร้างความเข้าใจวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้อง	4.44	0.50	มาก
6.	มีการทำให้เห็นความจำเป็นที่ต้องพัฒนาด้านความ เป็นไปได้ในทางปฏิบัติ	4.52	0.56	มากที่สุด

(ต่อ)

ตารางที่ 5.3 (ต่อ)

ที่	รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
7.	มีขั้นตอนวิธีการที่นำไปสู่การปฏิบัติได้จริง	4.59	0.52	มากที่สุด
8.	มีแนวทางและวิธีการปฏิบัติอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่มีอยู่จริง	4.63	0.49	มากที่สุด
9.	มีข้อมูลครบถ้วนเพียงพอสามารถนำไปใช้ได้จริง	4.71	0.53	มากที่สุด
10.	มีการจัดการอย่างเป็นระบบ	4.69	0.55	มากที่สุด
11.	มีข้อมูลหรือทรัพยากรสนับสนุนอย่างเพียงพอ	4.67	0.59	มากที่สุด
12.	มีผลที่ได้จากการใช้รูปแบบอย่างคุ้มค่า	4.48	0.57	มาก
	ด้านความถูกต้อง	4.61	0.44	มากที่สุด
13.	มีการใช้ข้อมูลที่มีอยู่ได้อย่างถูกต้อง	4.61	0.56	มากที่สุด
14.	มีข้อมูลถูกต้องตรงกับปัญหาความต้องการ	4.66	0.52	มากที่สุด
15.	มีขั้นตอนการทำงานเป็นระบบน่าเชื่อถือ	4.71	0.48	มากที่สุด
16.	มีเทคนิคหรือวิธีการวัดและประเมินผลถูกต้อง	4.46	0.55	มาก
17.	มีหลักการทฤษฎีสนับสนุนรูปแบบอย่างถูกต้อง	4.62	0.51	มากที่สุด
	ด้านความเหมาะสม	4.60	0.47	มากที่สุด
18.	มีองค์ประกอบที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา	4.56	0.50	มากที่สุด
19.	มีขั้นตอนการมีส่วนร่วมหรือวิธีการปฏิบัติเหมาะสม	4.61	0.54	มากที่สุด
20.	มีการส่งเสริมให้สอดคล้องเหมาะสมกับกิจกรรมอื่น ๆ	4.58	0.51	มากที่สุด
21.	มีการปฏิบัติที่ยืดหยุ่นสามารถปรับใช้ได้ตามสถานการณ์	4.66	0.53	มากที่สุด
	โดยรวม	4.59	0.42	มากที่สุด

จากตารางที่ 5.3 ผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบการมีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและอาชีพเกษตรสมัยใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าคุณภาพของรูปแบบโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.59$, S.D.=0.42) เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านโดยมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติมี

ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.63$, S.D.=0.45) รองลงมา ได้แก่ ความถูกต้อง ($\bar{X}=4.61$, S.D.=0.44) ความเหมาะสม ($\bar{X}=4.60$, S.D.=0.47) และความเป็นประโยชน์ ($\bar{X}=4.53$, S.D.=0.49) ตามลำดับ

5.2.2 ผลการตรวจสอบยืนยันรูปแบบการมีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพเกษตรสมัยใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบยืนยันรูปแบบโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 24 คน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันอุดมศึกษาจำนวน 11 คนผู้บริหารระดับสูงที่รับผิดชอบการพัฒนาเกษตรสมัยใหม่ จำนวน 5 คนผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจำนวน 5 คน ศึกษานิเทศก์ผู้เชี่ยวชาญที่รับผิดชอบด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจำนวน 3 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบตรวจสอบรายการยืนยันรูปแบบ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าร้อยละ โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาของบุญชมศรีสะอาด (อ้างถึงใน สุภัทร บุญส่ง, 2557, น.12)

ร้อยละ 60 หมายถึง คงไว้
ต่ำกว่าร้อยละ 60 หมายถึง ตัดออก

ผลการตรวจสอบยืนยันรูปแบบการมีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพเกษตรสมัยใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังแสดงในตารางที่ 5.4

ตารางที่ 5.4

ผลการตรวจสอบและยืนยันรูปแบบการมีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพเกษตรสมัยใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ที่	รายการตรวจสอบ	เห็นด้วย		ผลการตรวจสอบ	
		ความถี่	ร้อยละ	คงไว้	ตัดออก
องค์ประกอบของรูปแบบ					
1.	การวิเคราะห์สภาพของสถานศึกษาโดยใช้เทคนิค SOAR Analysis	15	100	✓	
	1.1 จุดแข็ง (Strengths: S)	15	100	✓	
	1.2 โอกาส (Opportunities: O)	15	100	✓	
	1.3 ความฝัน/แรงบันดาลใจ (Aspirations: A)	15	100	✓	
	1.4 ผลลัพธ์ (Result: R)	15	100	✓	
2.	การกำหนดนโยบายและวิสัยทัศน์	15	100	✓	
	2.1 เป้าหมาย	15	100	✓	
	2.2 ทิศทาง	15	100	✓	

(ต่อ)

ตารางที่ 5.4 (ต่อ)

ที่	รายการตรวจสอบ	เห็นด้วย		ผลการตรวจสอบ	
		ความถี่	ร้อยละ	คงไว้	ตัดออก
3.	การดำเนินการมีส่วนร่วมกับผู้ชมชน	15	100	✓	
3.1	การระดมความคิด	15	100	✓	
3.2	การร่วมวางแผน	15	100	✓	
3.3	การร่วมลงมือทำ	15	100	✓	
3.4	การร่วมติดตามประเมินผล	15	100	✓	
3.5	การรับประโยชน์ร่วมกัน	15	100	✓	
3.6	การสร้างเครือข่าย	15	100	✓	
4.	การประเมินทักษะชีวิตและอาชีพเกษตรสมัยใหม่	15	100	✓	
4.1	การสร้างสัมพันธ์กับบุคคลอื่น	12	80.00	✓	
4.2	การแก้ปัญหา	13	86.67	✓	
4.3	การสื่อสาร	11	73.33	✓	
4.4	การตัดสินใจ	8	53.33		✓
4.5	การคิดอย่างมีวิจารณญาณ	8	53.33		✓
4.6	การริเริ่มสร้างสรรค์ ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี	15	100	✓	
4.7	การตระหนักรู้ในตนเอง	8	53.33		✓
4.8	การจัดการอารมณ์	7	46.67		✓
4.9	ความพอเพียง	15	100	✓	
5.	การตรวจสอบข้อมูลย้อนกลับ	15	100	✓	
5.1	ก่อนดำเนินการ	15	100	✓	
5.2	ระหว่างดำเนินการ	15	100	✓	
5.3	หลังดำเนินการ	15	100	✓	

จากตารางที่ 5.4 ผลการตรวจสอบและยืนยันรูปแบบการมีส่วนร่วมกับผู้ชมชนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและอาชีพเกษตรสมัยใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมสัมมนามีความคิดเห็นในการคงไว้และตัดออกองค์ประกอบของรูปแบบได้แก่การวิเคราะห์สภาพของสถานศึกษาโดยใช้เทคนิค (SOAR Analysis) ประกอบด้วย จุดแข็ง โอกาส ความฝัน แรงบันดาลใจและผลลัพธ์ การกำหนดนโยบายและวิสัยทัศน์ ประกอบด้วย เป้าหมาย และทิศทาง การดำเนินการมีส่วนร่วมกับผู้ชมชน ประกอบด้วย การระดมความคิด การร่วมวางแผน การลงมือทำ การร่วมติดตามประเมินผล การรับประโยชน์ร่วมกัน และการสร้างเครือข่าย โดยคิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนการประเมินทักษะชีวิตและอาชีพเกษตรสมัยใหม่ มีความคิดเห็นคงไว้ 5 ประเด็น ประกอบด้วย การสร้างสัมพันธ์กับบุคคลอื่น คิดเป็นร้อยละ 80.00 การแก้ปัญหา คิดเป็น

ร้อยละ 86.67 การสื่อสารคิดเป็นร้อยละ 77.33 การริเริ่มสร้างสรรค์ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี และความพอเพียง คิดเป็นร้อยละ 100 นอกจากนี้ยังมีประเด็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้

1. เนื่องจากรูปแบบในครั้งนี้เป็นลักษณะของรูปแบบทั่วไป (Generic Model) ดังนั้นควรมีความยืดหยุ่นสูง มีสาระสำคัญหรือองค์ประกอบของรูปแบบไม่ซับซ้อนเพื่อให้ผู้นำไปปฏิบัติเข้าใจและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ง่ายไม่ยุ่งยาก

2. ควรสร้างคู่มือการใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและอาชีพเกษตรกรสมัยใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยให้มียุทธศาสตร์สำคัญ เช่น ความเป็นมาและความสำคัญวัตถุประสงค์ นิยามศัพท์เฉพาะ โครงสร้างและองค์ประกอบ ขั้นตอนการดำเนินงาน การติดตามและประเมินผล บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบสื่อประกอบและเครื่องมือ และปัจจัยหรือเงื่อนไขความสำเร็จ

จากการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพเกษตรกรสมัยใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้ปรับปรุงตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะและสรุปเป็นแผนภาพและข้อความอธิบายลักษณะ ได้ดังนี้

ภาพที่ 5.2 รูปแบบการมีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพเกษตรสมัยใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

5.3 ผลการประชาสัมพันธ์รูปแบบการมีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพเกษตรสมัยใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผู้วิจัยได้นำรูปแบบไปประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจแก่บุคลากรในสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยการเลือกแบบเจาะจงจากโรงเรียนที่เปิดสอนทั้งในระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา และที่เต็มใจสมัครเข้าร่วมโครงการ คือ โรงเรียนบ้านกอกวิทยาคม ตำบลผาเสวย อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับรูปแบบจากผู้บริหารสถานศึกษา ครูกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 93 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังแสดงในตารางที่ 5.5

ตารางที่ 5.5

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจต่อรูปแบบการมีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพเกษตรสมัยใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ที่	รายการประเมิน	ความพึงพอใจ		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ
	การวิเคราะห์สภาพของสถานศึกษาโดยใช้เทคนิคSOAR Analysis	4.95	0.67	มากที่สุด
1.	จุดแข็ง (Strengths : S)	4.97	0.76	มากที่สุด
2.	โอกาส (Opportunities : O)	4.95	0.69	มากที่สุด
3.	ความฝัน แรงบันดาลใจ (Aspirations : A)	4.98	0.72	มากที่สุด
4.	ผลลัพธ์ที่ต้องการ (Result : R)	4.89	0.61	มากที่สุด
	การกำหนดทิศทางนโยบายและวิสัยทัศน์	4.93	0.71	มากที่สุด
1.	เป้าหมาย	4.95	0.77	มากที่สุด
2.	ทิศทาง	4.91	0.82	มากที่สุด
	การดำเนินการมีส่วนร่วมกับชุมชน	4.95	0.61	มากที่สุด
1.	การระดมความคิด	4.95	0.72	มากที่สุด
2.	การร่วมวางแผน	4.89	0.69	มากที่สุด
3.	การร่วมลงมือทำ	4.96	0.73	มากที่สุด
4.	การร่วมติดตามประเมินผล	4.98	0.78	มากที่สุด
5.	การรับประโยชน์ร่วมกัน	4.97	0.72	มากที่สุด

(ต่อ)

ตารางที่ 5.5 (ต่อ)

ที่	รายการประเมิน	ความพึงพอใจ		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ
6.	การสร้างเครือข่าย	4.95	0.69	มากที่สุด
	การประเมินทักษะชีวิตและอาชีพเกษตรสมัยใหม่	3.50	0.62	มาก
1.	การสร้างสัมพันธ์กับบุคคลอื่น	3.51	0.67	มาก
2.	การแก้ปัญหา	3.51	0.80	มาก
3.	การสื่อสาร	3.52	0.71	มาก
4.	การริเริ่มสร้างสรรค์ ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี	3.53	0.74	มาก
5.	ความพอเพียง	3.44	0.67	ปานกลาง
	การตรวจสอบข้อมูลย้อนกลับ	4.50	0.51	มาก
1.	การตรวจสอบก่อนดำเนินการ	4.58	0.68	มาก
2.	การตรวจสอบระหว่างดำเนินการ	4.43	0.55	มาก
3.	การตรวจสอบหลังดำเนินการ	4.50	0.67	มาก
	โดยรวม	4.52	0.45	มากที่สุด

จากตารางที่ 5.5 พบว่า ความพึงพอใจโดยรวมของผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษาชั้น
พื้นฐาน ผู้นำชุมชน และผู้ปกครองนักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D.=0.45)
โดยองค์ประกอบด้านการดำเนินการมีส่วนร่วมกับชุมชนมีความพึงพอใจสูงสุด ($\bar{X} = 4.95$, S.D.=0.61)
รองลงมาคือด้านการวิเคราะห์สภาพของสถานศึกษาโดยใช้เทคนิค SOAR Analysis ($\bar{X} = 4.95$,
S.D.=0.67) ด้านการกำหนดทิศทางนโยบายและวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.93$, S.D.=0.71) การตรวจสอบ
ข้อมูลย้อนกลับ ($\bar{X} = 4.50$, S.D.=0.51) และด้านการประเมินทักษะชีวิตและอาชีพเกษตรสมัยใหม่
($\bar{X} = 4.50$, S.D.=0.62) ตามลำดับ